

Alojz Rebula: Slovenec med zgodovino in nadčasnim

Monografija o Alojzu Rebuli (1924–2018), izdana ob stoletnici s pomenljivim podnaslovom *Slovenec med zgodovino in nadčasnim*, odpira novo poglavje k razumevanju velikega tržaškega intelektualca. Pod uredniško roko Braneta Senegačnika se Rebula razkriva ne samo kot romanopisec, dramatik, esejist in prevajalec, ampak kot vsestranska osebnost, ki je pomembno vplivala ne samo na zamejsko, ampak v resnici na celotno slovensko kulturno prizorišče druge polovice 20. stoletja – in še čez.

Monografija osvetljuje tega velikega tržaškega kulturnika v treh poglavitnih razdelkih. V »Pričevanjih« osebni spomini znanih mislecev in ustvarjalcev (Kos, Ošlak, Pahor, Simčič) osvetljujejo Rebulovo navzočnost v različnih kulturnih okoljih, posebej na Tržaškem, kjer je soustvarjal tudi Drago kot prostor duhovnega in narodnega premisleka. V osrednjem razdelku »Znanstvene razprave« različni avtorji razgrinjajo literarnozgodovinske, filološke in duhovne vidike njegovega literarnega opusa – od temeljitega poznavanja zgodovinskega ozadja, antičnih navezav, duhovne pronicljivosti, vse do jezikovne subtilnosti njegove besedne umetnosti. Tretji, zadnji sklop, prinaša različne strokovne članke in eseje, ki poglobljajo razumevanje Rebulove življenjske in ustvarjalne poti, tudi njegovih dnevnikov, dram in radijskih iger ter odpira vprašanja o širini njegovega duhovnega prostora, ki presega zgolj regionalno navezavo na slovensko zamejstvo.

Kot se za takšno ambiciozno monografsko delo spodobi, jo dopolnjuje pregledna Rebulova bibliografija, ki obsega skoraj dva tisoč enot(!). Tako se v celoti izrisuje veličina Alojza Rebule kot velikega slovenskega ustvarjalca: ne v zaokroženi dokončnosti, temveč v neugasli napetosti med izročilom in presežnim, med zvestobo jeziku in odprtostjo do večnega. Njegovo delo ostaja ena izmed tihih osi slovenskega duhovnega prostora, pričevalno in zavezujoče hkrati – kakor beseda, ki ne išče zadnje potrditve v času, temveč v nadčasnem. Zato Rebulov opus in osebnost ostajata naloga za bodoče spoznavanje in raziskovanje: ne gre za zaključeno delo, temveč za nalogo, pot in možnost njunega trajnega vpliva.

Alen Širca